

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **Анастасія КЛЮЧНІКОВА**, 1996 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2021 році Київський національний університет будівництва і архітектури за спеціальністю Архітектура будівель і споруд, виконала акредитовану освітньо-наукову програму 191 «Архітектура та містобудування».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Київського національного університету будівництва і архітектури від «28» березня 2025 року № 70/65/25, у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради – **Олег СЛЄПЦОВ**, доктор архітектури, професор, завідувач кафедри основ архітектури і архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури.

Рецензент – **Валерій ТОВБИЧ**, доктор архітектури, професор, завідувач кафедри інформаційних технологій в архітектурі Київського національного університету будівництва і архітектури.

Рецензент – **Юлія ХАРАБОРСЬКА**, кандидатка архітектури, доцентка, доцентка кафедри теорії архітектури і архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури.

Офіційний опонент – **Домініка КУЖНЄЖ-КРУПА**, доктор архітектури, доктор галібітований, професор, професор кафедри історії архітектури і реставрації пам'яток Краківської політехніки ім. Т. Косцюшко (Польща);

Офіційний опонент – **Андрій ДМИТРЕНКО**, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри архітектури будівель та дизайну Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

На засіданні «27» травня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» **Анастасії КЛЮЧНІКОВІЙ** на підставі публічного захисту дисертації «Еволюція образу православного храму Києва (X-XVIII ст.).» за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування».

Дисертацію виконано в Київському національному університеті будівництва і архітектури, м. Київ. Науковий керівник ІВАШКО Юлія Вадимівна докторка архітектури, докторка хабілітована, професорка, професорка кафедри основ архітектури та архітектурного проектування та ПАВЛОВСЬКА Анета докторка мистецтв, професор Лодзького університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Актуальність теми дисертаційного дослідження пов'язана з необхідністю дослідити еволюцію образу православного храму Києва протягом його існування, починаючи від часів Київської Русі і до сьогодні.

Необхідно простежити, як протягом кількох тисячоліть змінювалась композиційна побудова, планові рішення, морфологія форм, і виявити, які з цих складових були найбільш стійкими до змін і збереглися до сьогодні в новозбудованих церквах.

Також відчувається брак дослідження, присвяченого сучасним православним церквам Києва і їх розгляду в контексті еволюції образу православної церкви Києва від давньоруських часів і до сьогодні.

Саме тому авторка поставила такі задачі:

- проаналізувати історичні та національні передумови формування і розвитку православної архітектури Києва Х- XVIII ст.;
- розробити методологію дослідження православної архітектури Києва Х- XVIII ст.;
- проаналізувати об'ємно-планувальні та композиційні особливості київських церков з метою визначення специфіки регіональної школи;
- дослідити особливості пропорційної і метро-ритмічної побудови;
- виявити характерні форми елементів-носіїв морфологічних ознак православної архітектури Києва, розробити каталог форм елементів;
- дослідити особливості конструктивних рішень і будівельні матеріали;
- проаналізувати декоративне оздоблення і вирішення інтер'єрних просторів;
- сформулювати і аргументувати ознаки регіональної своєрідності православної архітектури Києва Х- XVIII ст.;
- проаналізувати вітчизняний досвід в сфері охорони, реставрації і відтворення православної архітектури Києва Х- XVIII ст.

Тема дисертації пов'язана з такими визнаними в світі пам'ятко охоронними документами, як Венеційська хартія 1964 року, Паризька конвенція про захист всесвітньої і природної спадщини 1972 року, Вашингтонська міжнародна хартія з охорони історичних міст 1987 року, Конвенція про охорону і заохочення форм культурного самовираження 2005 року, Міжнародна конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини 2006 року, а також з науковими програмами Київського національного університету будівництва і архітектури та Краківської політехніки ім. Т. Косцюшки (державні номери реєстрації – «Громадський простір біля пам'ятників архітектури - аналіз на вибраних прикладах» – 0220U103849, «Адаптація пам'яток архітектури» - 0220U103850).

Наукова новизна одержаних результатів:

- сформульовано і аргументовано ознаки регіональної своєрідності православної архітектури Київщини Х- XVIII ст.;
- проаналізовано об'ємно-планувальні та композиційні особливості київських церков з метою визначення специфіки регіональної школи;
- виявлено характерні форми елементів-носіїв морфологічних ознак православної архітектури Києва, спільне і відмінне в межах цієї території у порівнянні з суміжними регіонами в формотворенні і розроблено каталог характерних форм елементів.

Удосконалено:

- методологію дослідження православної архітектури Києва періоду Х- XVIII ст.

– аналіз історичних та національних передумов формування і розвитку православної архітектури Києва Х- XVIII ст.

Отримало подальший розвиток:

– дослідження особливості пропорційної і метро-ритмічної побудови;
– дослідження особливості конструктивних рішень і будівельних матеріалів;

– аналіз декоративного оздоблення і вирішення інтер'єрних просторів;
– вітчизняний досвід в сфері охорони, реставрації і відтворення православної архітектури Києва Х- XVIII ст.

Дисертація виконана державною мовою. Вимоги щодо оформлення дисертації, встановлені Наказом МОН України від 12.01.2017 №40, виконані.

Результати дисертації були опубліковані в 4 наукових працях: в іноземних фахових виданнях, які входять до наукометричної бази SCOPUS та Web of science – 1 стаття, 2 одноосібні статті у вітчизняних фахових виданнях, 1 теза наукових доповідей.

Статті у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав

1. **Urakina A.** Transformation of the church architectural composition of Ukraine in the 10th – 18th centuries as the theoretical basis of restoration. Wiadomości Konserwatorskie / Journal of Heritage Conservation, № 69/2022, pp. 15-25. SCOPUS.

2. Ключнікова (Уракіна) А.М. Генеза композиції православних храмів Києва доби Київської Русі. Містобудування та територіальне планування. Вип. 87, 2024. С. 91-100.

3. Ключнікова (Уракіна) А.М. Зміна форм куполів православних церков Києва від доби Київської Русі до бароко. Просторовий розвиток. Вип. 10, 2024. С. 94-105.

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

4. Уракіна А. Втілення національних особливостей в архітектурі православних церков в стилі бароко в Києві: досвід для сучасності. Матеріали XIII Всеукраїнської конференції «Сучасна архітектурна освіта. Етнологічні засади української архітектури» (Київ, КНУБА, 25.11, 2021 р.). С.88-89.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Голова ради - доктор архітектури, професор СЛЄПЦОВ Олег Семенович, завідувач кафедри основ архітектури і архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури було задано запитання, а саме:

1. В чому актуальність теми ?

Рецензент - доктор архітектури, професор, ТОВБИЧ Валерій Васильович, професор кафедри інформаційних технологій в архітектурі Київського національного університету будівництва і архітектури, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Деякі ілюстрації виглядають недостатньо аналітичними, особливо ті, де зображено тільки перспективи і аксонометрії храмів (рис.1.6, 1.7).

2. Схеми рис.1.5, 1.9, 2.1 та деякі інші виглядають схожими.

3. На майбутнє бажано нанести зображення всіх давньоруських і барокових церков на два плани Києва відповідних періодів для більшої наглядності.

4. Чому в дисертації мало авторських фотографій зовнішнього вигляду церков?

5. В чому наукова новизна дисертації ?

Рецензент – кандидатка архітектури, доцентка, ХАРАБОРСЬКА Юлія Олександрівна, доцентка кафедри теорії архітектури і архітектурного проєктування Київського національного університету будівництва і архітектури, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Чому Ви не навели фотографій зовнішнього вигляду церков, а дали їх мальовані зображення?

2. На яких реконструкціях давньоруських церков Ви базувались?

3. За яким принципом Ви вибирали фотографії інтер'єрів церков?

4. Що встановив цей пропорційний аналіз ?

Офіційний опонент - доктор архітектури, доктор галібітований, професор КУШНЄЖ-КРУПА Домініка, професор кафедри історії архітектури і реставрації пам'яток Краківської політехніки ім. Т. Косцюшко (Польща), надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Графічні таблиці мають дещо одноманітний характер, можливо, їх треба було урізноманітнити.

2. Деякі таблиці сприймаються як набір ілюстрацій і вони є недостатньо аналітичними.

3. Відчувається брак таблиць з авторськими фотографіями.

4. Порівняно з іншими розділами, недостатньо повно розкрито питання дослідження поліхромії і декору. Чи плануєте Ви це зробити в майбутньому?

5. Варто було б проілюструвати підрозділ, присвячений відбудові зруйнованих церков Києва авторськими світлинами.

Офіційний опонент - кандидат технічних наук, доцент ДМИТРЕНКО Андрій Юрійович, доцент кафедри архітектури будівель та дизайну Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. У дисертаційній роботі наведено переважно графічні ілюстрації (є лише декілька плакатів з фотографіями інтер'єрів). Бажано було б навести фотографії досліджених церков.

2. Бажано було б навести кількість церков, що було зведено у Києві протягом кожного з досліджених періодів.

3. Не зовсім зрозуміло, за яким принципом було відібрано церкви для графічного аналізу композиції і форм.

4. Бажано було б додатково висвітлити, наскільки це можливо, особливості церковного будівництва між киево руським періодом і періодом бароко.

Результати відкритого голосування:

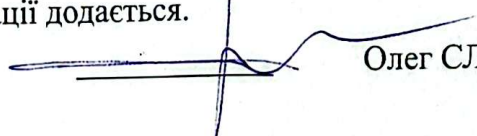
«За» 5 членів ради,

«Проти» немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **КЛЮЧНІКОВІЙ Анастасії Максимівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування»

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

 Олег СЛЕПЦОВ

Підпис голови разової спеціалізованої вченої ради Олега Сlepцова засвідчую:
Секретар Вченої ради КНУБА

Микола КЛИМЕНКО